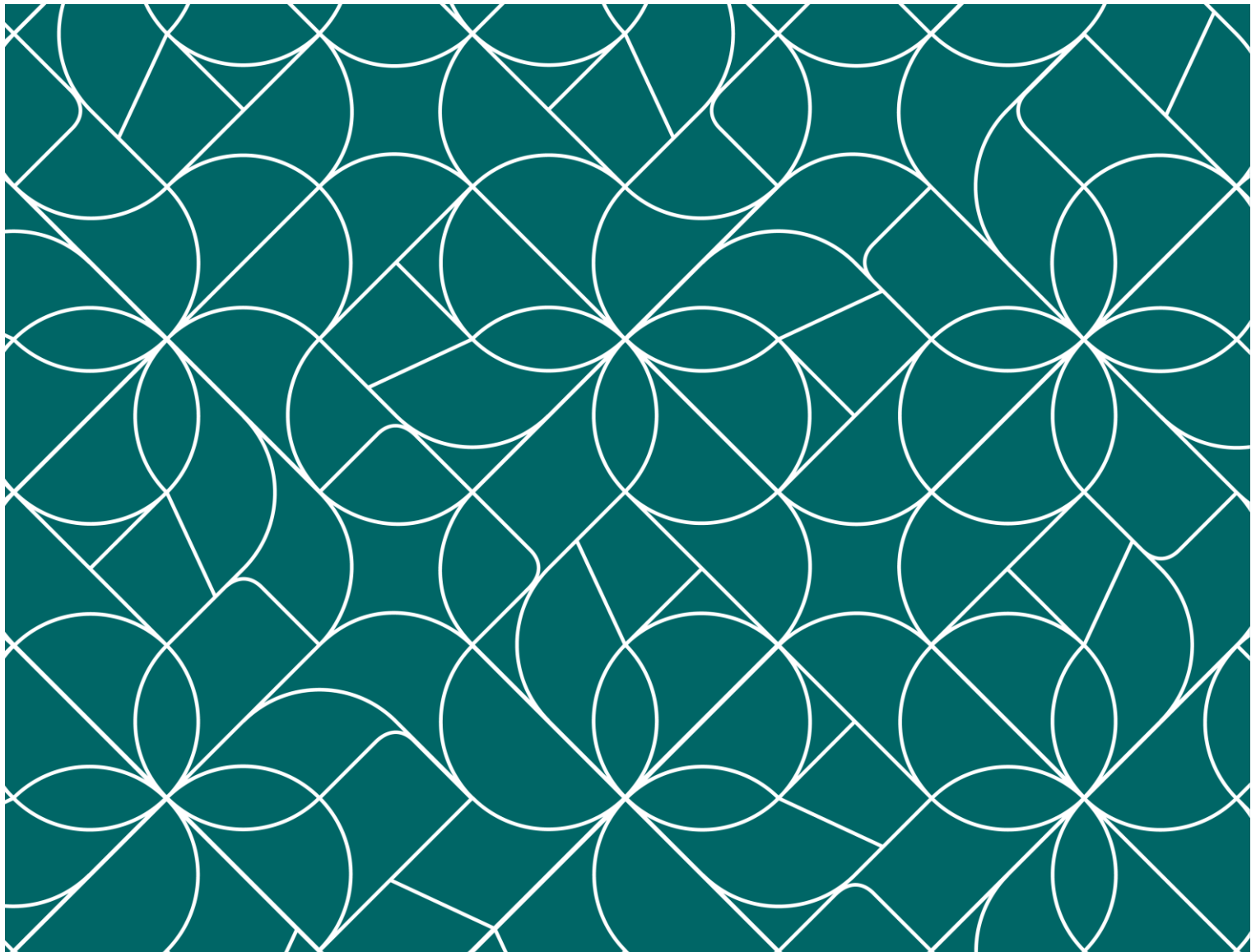

Förstärkt säkerhetsarbete inom myndigheten

Slutredovisning av regeringsuppdrag (S2024/02003)

Citera gärna ur IVO:s publikationer, men ange alltid källa. Kom ihåg att bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

Rapporten finns publicerad på www.ivo.se

Artikelnr • IVO 2025-14

Utgiven • Oktober 2025, www.ivo.se

Sammanfattning

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har fått i uppdrag av regeringen att redovisa genomförda säkerhetshöjande åtgärder och att kartlägga behovet av ytterligare satsningar på längre sikt för att stärka säkerhetsarbetet. Det omfattar både skydd av medarbetare och verksamhet mot otillåten påverkan i ett bredare perspektiv. I denna slutredovisning presenteras genomförda och planerade åtgärder.

IVO har de senaste åren ett förstärkt fokus på välfärdsbrottslighet och ett arbete med att identifiera och agera mot oseriösa och kriminella aktörer i vård och omsorg. Myndighetens säkerhetsarbete är en central del i förmågehöjningen. Ett förstärkt och systematiskt säkerhetsarbete gör det möjligt att bättre förebygga riskfyllda situationer och hantera allvarliga händelser. Det minskar också risken för att obehöriga aktörer kan infiltrera verksamheten eller påverka beslut i tillsyn och tillståndsprövning. För att öka tryggheten för medarbetare har flera säkerhetshöjande åtgärder genomförts och fler åtgärder planeras.

IVO arbetar med att öka medvetenheten om otillåten påverkan och stärka medarbetarnas förmåga genom utbildningar och andra kunskapshöjande insatser. Planerade åtgärder ska förbättra myndighetens systematiska arbete, öka samverkan med andra myndigheter samt stärka IVO:s förmåga att hantera oönskade händelser i verksamheten.

Innehåll

Sammanfattning	3
Uppdraget	5
Kunskapshöjande åtgärder	5
Interna riktlinjer och rutiner	5
Incidenthanteringssystem	5
Chef i beredskap	6
Internutredningsfunktion	6
Andra åtgärder	6
Samverkan	7
Säkerhetsskyddsarbetet	8
Framtida behov	8
Referenser	9

Uppdraget

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) lämnar en slutredovisning av uppdraget att förstärka säkerhetsarbetet inom myndigheten (S2024/02003). IVO ska enligt uppdraget förstärka säkerhetsarbetet för att förebygga otillåten påverkan och risken för infiltration samt stärka medarbetarskyddet och säkerställa medarbetarnas oberoende samt stärka samverkan med andra myndigheter. Myndigheten ska även kartlägga behovet av ytterligare säkerhetshöjande åtgärder samt redovisa eventuella behov av författningsändringar för att åtgärderna ska kunna genomföras. IVO lämnade en delredovisning i mars 2025. I slutredovisningen redogörs för myndighetens samlade arbete under uppdragsperioden. Utgångspunkten har varit att aktuella åtgärder kan genomföras inom ramen för befintliga ekonomiska ramar.

Kunskapshöjande åtgärder

Medarbetarnas medvetenhet och kunskap om risker och åtgärder för att stärka verksamhets- och medarbetarskydd är centralt. IVO genomför olika utbildningsinsatser, både generella riktade till samtliga medarbetare och specifika som möter behov hos vissa medarbetare med särskilda uppdrag i arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer. Utbildningarna berör frågor kopplade till arbetet i staten och den statliga värdegrunden, infiltration och otillåten påverkan, konflikthantering, informationssäkerhet samt offentlighet och sekretess. Utbildningarna har genomförts både i egen regi och tillsammans med samverkansmyndigheter. Utöver nämnda utbildningsinsatser arbetar IVO löpande med att medvetandegöra säkerhetsfrågor för anställda samt att utveckla en övnings- och utbildningsplan.

Interna riktlinjer och rutiner

Det är av stor vikt att medarbetare är väl bekanta med de riktlinjer och rutiner som kopplar till säkerhetsarbetet. En god kunskap skapar trygghet om vilka åtgärder som ska vidtas vid en situation. IVO har inlett ett arbete med att revidera befintliga rutiner och genomför insatser för att medvetandegöra och öka kunskapen hos medarbetare.

Myndigheten har under sommaren 2025 fastställt en myndighetsövergripande riktlinje för hot och våld inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbete som bedrivs i samverkan med arbetsmiljöombud och medarbetare.¹ Riktlinjen ska stödja chefer och medarbetare i arbetet med att förebygga ohälsa och olycksfall i samband med hot och våld.

Incidenthanteringssystem

För att inom ramen för det systematiska säkerhetsarbetet få en aktuell och träffsäker bild av hur otillåten påverkan och andra typer av incidenter förekommer

¹ Riktlinjen bygger på Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:2) om planering och organisering av arbetsmiljöarbete.

har myndigheten införskaffat ett digitalt incidenthanteringssystem. Implementering av stödet och utbildnings- och informationsinsatser till medarbetare påbörjas under 2025.

IVO genomför varje år inom ramen för arbetsmiljöarbetet uppföljande enkätundersökningar med arbetsmiljöfokus till medarbetare. I mätningen som genomfördes i april 2025 ingick bland annat frågor gällande hot och våld.² Incidenthanteringssystemet ger bättre förutsättningar att fånga upp och följa upp dessa och andra incidenter.

IVO bedömer att rapportering av incidenter stärker förutsättningarna att skapa en kultur där medarbetare känner sig trygga i att rapportera problem och risker. Det bidrar till ett mer proaktivt säkerhetsarbete.

Chef i beredskap

IVO har identifierat ett behov av beredskap för oönskade händelser och incidenter som uppstår utanför ordinarie kontorstid. Syftet är att få en bättre förmåga att hantera incidenter eller kriser och att skapa en tydlig kontaktväg både för chef och medarbetare. Med anledning av detta har IVO påbörjat ett arbete med att utreda införandet av en ny myndighetsövergripande funktion, chef i beredskap (CiB), som kommer att bemannas av särskilt utsedda chefer eller andra nyckelfunktioner.

Internutredningsfunktion

IVO:s uppdrag ställer höga krav på åtgärder att förhindra infiltration av verksamheten och otillåten påverkan på medarbetare. IVO ser ett behov av ett nytt sätt att omhänderta uppgifter som rör potentiellt förtroendeskadlig medarbetarverksamhet. Uppgifter som rör medarbetare kan inkomma till IVO på flera sätt. Det kan röra att medarbetare vid myndigheten på ett eller annat sätt är jäviga, att det finns ett relationssamband till personer som omfattas av tillsyn eller att medarbetare kan misstänkas vara under annan påverkan av en annan person.

Det är viktigt att dessa uppgifter behandlas strukturerat, enhetligt och rättssäkert. IVO arbetar därför med att utreda inrättandet av en internutredningsfunktion, som ska ha struktur och kompetens för att hantera denna typ av ärenden. Med funktionen får IVO en bättre möjlighet att omhänderta frågorna både i ett arbetsgivar- och ett medarbetarperspektiv. Internutredningsfunktionen är ett viktigt steg att stärka medarbetarskyddet och minska risken för jäv, korruption eller infiltration.

Andra åtgärder

IVO har bland annat förstärkt den fysiska säkerheten vid IVO:s kontor genom att besluta om att införa kamerabevakning. Kamerabevakning kommer att bidra till att ge en ökad trygghet för anställda i samband med att myndigheten tar emot externa

² Cirka 50 medarbetare av 626 svarande (svarsfrekvens 89 %) uppgav att de under det senaste året hade utsatts för hot eller våld av någon utanför IVO.

besök i myndighetens lokaler. IVO har även ökat beståndet av personlarm vid myndigheten för att stärka medarbetares säkerhet i samband med externa inspektioner och därmed trygga arbetsmiljön för anställda.

IVO ställs liksom andra myndigheter inför nya säkerhetsrelaterade utmaningar och ser att behovet av säkerhetshöjande åtgärder har ökat. IVO har därför förstärkt myndighetens säkerhetsfunktion med ytterligare resurser. Det ger bättre förutsättningar att chefer och medarbetare får stöd i operativa säkerhetsfrågor samt att arbeta myndighetsövergripande och strategiskt med säkerhetsrelaterade frågor.

Samverkan

Inför slutredovisning av regeringsuppdraget har IVO haft dialog med Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Säkerhetspolisen gällande samverkan. Samverkan har bland annat skett genom två utbildningstillfällen med frågor kopplade till medarbetarskyddet där både chefer samt vissa medarbetare på IVO har omfattats. Samverkan med goda resultat har även skett inom ramen för regionala underrättelsecenter (RUC) där IVO numera medverkar i samtliga center.

IVO har i arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer löpande dialog med ett flertal myndigheter. Arbetet har både varit övergripande, med bland annat utbildnings- och informationsinsatser, men även operativt med bland andra Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket. IVO samverkar också med andra myndigheter inom ramen för lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet (LUS).³ Informationsdelningen leder till ett bättre underlag inför planering av tillsyn.⁴

Inspektioner genomförs i ett flertal fall med handräckning från Polismyndigheten för att säkerställa att IVO får tillträde till lokaler och att tillsynsinsatser kan genomföras under trygga former för myndighetens personal.⁵

IVO ingår i arbetsgruppen om bakgrundskontroll inom ramen för MUR-samverkan.⁶ För att stärka motståndskraften mot infiltration, insiders, korruption och otillåten påverkan ser IVO ett behov av att en samlad bild över önskat läge behövs kring arbetet med bakgrundskontroller. Den samlade bilden ska beröra bakgrundskontroller av personal vid rekrytering och under anställning. Regeringen har även tillsatt en utredning om bakgrundskontroller för ett ändamålsenligt regelverk.⁷

³ Enligt 2 § förordningen (2016:775) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet omfattas IVO av lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet.

⁴ Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen, Delredovisning 1 av regeringsuppdrag (S2024/00041), sid 23-24.

⁵ Stärkt tillsyn av stödboende och hem för vård eller boende som tar emot barn och unga Delredovisning II av regeringsuppdrag (S2024/01643), sid 9.

⁶ MUR- Motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter, mot missbruk och brott i välfärdssystemen.

⁷ Dir. 2025:83 Ett ändamålsenligt regelverk för bakgrundskontroller.

Säkerhetsskyddsarbetet

En del av IVO:s verksamhet omfattas av säkerhetsskyddslagen⁸. För att IVO ska kunna besöka anläggningar, ta emot, förvara och framställa säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter behöver myndigheten säkerställa att det finns ett väl avvägt säkerhetsskydd i myndigheten. Ett flertal åtgärder är genomförda enligt en fastställd säkerhetsskyddsplan. Under 2025 har såväl myndighetens säkerhetsskyddsanalys som befattningsanalys reviderats.

IVO hemställde i september 2024 till regeringen om åtgärder för ökat medarbetarskydd.⁹ Hemställan handlade bland annat om möjligheten att genomföra registerkontroller av vissa anställda. I april 2025 blev IVO upptagen i säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) vilket möjliggör för myndigheten att besluta om placering i säkerhetsklass.¹⁰

Framtida behov

IVO behöver fortsätta att utveckla samverkan med Polismyndigheten i frågor om operativt stöd i samband med vissa verksamhetsbesök. Det kan gälla besök där det utifrån en säkerhetsbedömning bedöms finnas ökad risk för konflikt och hot för IVO:s medarbetare. Det är i dessa fall viktigt att säkerställa att besöken kan genomföras på ett säkert sätt och att medarbetare ges möjlighet till att genomföra tillsynen på ett adekvat sätt utan påtryckningar från personal.

Samverkan med Polismyndigheten behöver även utvecklas för att bättre möjliggöra operativt stöd till IVO vid hot som behöver riskbedömas med andra verktyg än öppna källor. Det skulle även bidra till en mer enhetlig, effektiv och rättssäker hantering av uppkomna incidenter i form av hot och våld. IVO behöver fortsättningsvis utveckla samverkan med Polismyndigheten kring dessa frågor.

IVO bedömer att det kommer att finnas behov av utökad bakgrundskontroll vid rekrytering. Det gäller även befattningar som inte är säkerhetsklassade, där det kan vara viktigt att genomföra kontroll mot exempelvis belastningsregistret. I nuläget saknas sådant lagstöd.

⁸ SFS (2018:585) Säkerhetsskyddslagen.

⁹ IVO (2024). Hemställan om åtgärder i syfte att förstärka IVO:s befogenheter i arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer inom vården och omsorgen. (2024). Dnr 1.5.2–26472/2024.

¹⁰ I enlighet med 5 kap. 8 § säkerhetsskyddsförordningen (2021:955). Se även, Hemställan om bemyndigande för Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att besluta om placering i säkerhetsklass 2 och 3. Dnr 1.5.2–33199/2024.

Referenser

SFS 2025:53 Förordning om ändring av förordning (2013:176) om instruktion för Inspektionen för vård och omsorg.

SFS 2018:585 Säkerhetsskyddslagen.

SFS 2021:955 Säkerhetsskyddsförordningen.

AFS 2023:2 om planering och organisering av arbetsmiljöarbete.

SFS 2007:603 Förordning om intern styrning och kontroll.

IVO (2024). Hemställan om bemyndigande för Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att besluta om placering i säkerhetsklass 2 och 3. Dnr 1.5.2-33199/2024.

IVO (2024). Hemställan om åtgärder i syfte att förstärka IVO:s befogenheter i arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer inom vården och omsorgen. (2024). Dnr 1.5.2-26472/2024.

IVO (2025). Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen. IVO 2025-02.

IVO (2025) Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården och tandvården. IVO 2025-1.

IVO (2025) Stärkt tillsyn av stödboende och hem för vård eller boende som tar emot barn och unga Delredovisning II av regeringsuppdrag (S2024/01643), IVO 2025-12.

Prop. 2024/25:141 Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier m.m.

Dir. 2025:83 Ett ändamålsenligt regelverk för bakgrundskontroller.